

Analyse af mulighederne for at indføre madordning i daginstitutioner

21/15603 Åben Sag

Sagsgang

BUU, høring, BUU, ØK, KB

Sagsfremstilling

Det fremgår af aftalen om budget 2022-2025, at: *"Partierne ønsker bl.a. på baggrund af erfaringer fra daginstitutionen i Fjellerup at afdække behov og muligheder for at indføre madordning i daginstitutionerne, herunder med en udvidelse af de eksisterende køkkener, der er indrettet som modtagekøkkener"*.

På denne baggrund har forvaltningen udarbejdet en analyse, der dels belyser mulighederne for at indføre frokost- og madordninger i Norddjurs Kommunes daginstitutioner, og dels afdækker omkostningerne ved at indføre forskellige typer af madordninger.

Omkostningerne ved at opdatere og ombygge de eksisterende køkkener er afdækket af en ekstern køkkenrådgiver og et eksternt ingeniørfirma. Disse har foretaget en grundig gennemgang af alle daginstitutioners køkkener med henblik på at belyse hvilke bygnings- og levnedsmiddelkrav, kommunen skal leve op til henholdsvis ved levering af mad fra en ekstern leverandør og ved produktion i de enkelte institutioner. Analysen indeholder også en beskrivelse af madordningen i daginstitutionen i Fjellerup samt omkringliggende kommuners madordninger.

Analysen af mulighederne og omkostningerne ved at indføre forskellige former for madordninger er vedlagt som bilag.

Det fremgår af dagtilbudsloven, at alle børn i kommunale, selvejende og private daginstitutioner skal have tilbud om et sundt frokostmåltid. Dagtilbudsloven giver forskellige muligheder for at etablere frokostordninger, der enten kan være kommunalt arrangerede eller forældrearrangerede.

Kommunalt arrangeret frokostordning

Kommunen skal tilbyde en kommunalt arrangeret frokostordning for alle børn i kommunens daginstitutioner. Frokostmåltidet kan enten indgå som en del af dagtilbudsydelsen eller tilbydes som

et tilbud ud over dagtilbudsydelsen, så måltidet finansieres via opkrævning af en særskilt madtakst. Tilbydes frokostordningen som en del af dagtilbudsydelsen, skal det gælde alle børn, hvorfor der ikke vil være mulighed for at fravælge ordningen i den enkelte institution.

I Norddjurs Kommune tilbydes den kommunalt arrangerede frokostordning som et tilbud ud over dagtilbudsydelsen, og finansieres af en særskilt takst. Her skal forældrene i de enkelte institutioner stemme om, hvorvidt de ønsker en frokostordning. Ved de seneste afstemninger ved udgangen af 2021 har alle daginstitutioner fravalgt den kommunale frokostordning, undtagen vuggestuedelen i Stjernehuset, hvor aftaleholder er ved at afsøge muligheder for levering af et frokostmåltid i vuggestuen.

Loven lægger op til, at beslutningen om frokostordning skal træffes af forældrene hvert andet år, men i Norddjurs Kommune beslutter forældrebestyrelserne hvert år, om de ønsker en frokostordning for det efterfølgende år.

Forældrearrangeret frokostordning/madordning

Fravælges den kommunalt arrangerede frokostordning, kan forældrene oprette en forældrearrangeret frokostordning. Det vil være op til forældrebestyrelsen at tilrettelægge og administrere ordningen.

Norddjurs Kommune giver det samme kommunale tilskud til forældrearrangerede frokostordninger som til kommunalt arrangerede frokostordninger. Der gives dog ikke søskendetilskud til forældrearrangeret frokostordninger.

Madordninger

Derudover har forældrene også mulighed for at oprette en madordning, som dækker øvrige måltider end frokostmåltidet. Forældre, der benytter den forældrearrangerede madordning, betaler udgifterne til ordningen. I Norddjurs Kommune gives der ikke et økonomisk tilskud til forældrearrangerede madordninger. Der er ikke mulighed for at etablere en kommunal madordning.

Retningslinjer og procedurer for etablering af frokostordninger og madordninger i Norddjurs Kommune, er vedlagt som bilag.

Organisering af frokostordning

Det er en kommunal beslutning, om frokostmåltidet skal tilberedes i daginstitutionerne eller leveres fra en ekstern leverandør. I sidstnævnte tilfælde kan måltidet enten produceres i eget kommunalt køkken eller leveres fra én eller flere private leverandører. Ved levering fra en ekstern leverandør kan maden enten blive leveret som koldt anrettet mad – også kaldet ”smør selv mad” evt. i kombination med enkelte retter, der kan varmes – eller som koldt leveret mad, der varmes og anrettes i institutionens køkken. Ved sidstnævnte form vil der være tale om en kombination af varm og kold mad.

Kommunen skal sikre, at køkkenerne har den rette indretning og kapacitet i forhold til den måde, som det er valgt, at frokostmåltidet bliver leveret eller produceret på.

Ved forældrearrangeret frokostordninger skal forældrene tilrettelægge ordningen indenfor de rammer, som kommunen har fastsat. Forældrene kan ikke pålægge kommunen udgifter til for eksempel etablering/udbygning af køkkenet.

Selve organiseringen og prioriteringen af frokostmåltidet kan være forskelligt alt efter, hvad der ønskes i den enkelte daginstitution. Fjellerup Børnehave er den eneste daginstitution i kommunen, som i dag har indført frokost- og madordning. Ordningen er forældrearrangeret og maden produceres i eget køkken. Forældrebestyrelsen har valgt, at madlavning skal være omdrejningspunktet i institutionen, hvorfor ordningen danner rammen for børnenes hverdag, da de dagligt deltager i madlavningen.

Gennemgang af køkkener

Frokostmåltidet kan leveres og tilberedes på flere måder. Afhængig af hvilken ordning der vælges, stilles der forskellige krav til køkkenets indretning.

I gennemgangen skelnes der mellem følgende tre forskellige indretninger; anretterkøkken, modtagekøkken og produktionskøkken, hvor kravene til køkkenet er mest omfattende for sidstnævnte.

- Frokostmåltidet kan leveres, så det er spiseklart til spisetidspunktet. Maden vil både kunne leveres varm eller kold afhængig af leverandøraftalen. Ved denne ordning skal køkkenet som minimum fungere som et anretterkøkken, hvor køkkenet skal have faciliteter i forhold til opvask og kølekapacitet.
- Frokostmåltidet leveres, så personalet selv skal færdigtilberede maden. Maden bliver leveret koldt, hvorefter den skal opvarmes eller holdes køligt til spisetidspunktet. Tilgangen kræver mere af personalet, da maden ikke leveres spiseklar. For selv at kunne færdigtilberede maden i køkkenet i daginstitutionen, skal køkkenet fungere som et modtagekøkken, hvor der både er kapacitet til at opvarme og opbevare maden på køl frem til spisetidspunktet.
- Frokostmåltidet kan produceres i eget køkken i daginstitutionen. Tilgangen kræver, at der ansættes en køkkenfaglig medarbejder, der står for indkøb og madlavning, da maden skal tilberedes fra bunden. For at kunne producere mad i eget køkken kræves et produktionskøkken, hvor der skal være kapacitet til både at opbevare og producere mad til institutionens børn og personale.

Gennemgangen af køkkenerne viser, at der er betydelige anlægsomkostninger forbundet med at opdatere de nuværende institutionskøkkener til enten modtagekøkkener eller produktionskøkkener, hvorimod det kræver en mindre investering at opdatere de nuværende køkkener til anretterkøkkener. Det skal bemærkes, at de fleste institutioner er indrettet med et anretterkøkken og at køkkenernes nuværende inventar og stand afspejler, at forældrene har fravalgt frokostordningen.

Sammenhæng til andre politikker/strategier og fagområder

Etableringen af en frokostordning i kommunens daginstitutioner skal ses i sammenhæng med Norddjurs Kommunes mad- og måltidspolitik og sundhedspolitik.

Mad- og måltidspolitikken sætter rammen for tilgangen til kost- og ernæringsområdet i Norddjurs Kommune, hvor visionen er at sikre, at mad og måltider forbindes med gode oplevelser. Sund mad og gode måltidsvaner er en forudsætning for, at børn lærer, trives og bevarer et godt helbred, og til dette har kommunen en vision om at bidrage med ansvar og fælles retning.

Til orientering er mad- og måltidspolitikken vedlagt som bilag.

Økonomiske konsekvenser

På baggrund af gennemgangen af Norddjurs Kommunes daginstitutionskøkkener er det vurderingen, at det i alt vil koste 2,3 mio. kr. at tilpasse køkkenerne til anretterkøkken. For at opgradere køkkenerne til henholdsvis modtagekøkken og produktionskøkken vil det koste henholdsvis 26,125 mio. kr. og 35,147 mio. kr. I den vedlagte analyse fremgår omkostningen til hvert enkelt køkken.

Det skal bemærkes, at de afdækkede omkostninger er baseret på de nuværende priser på materialer samt køkkeninventar og hårde hvidevarer. Som følge af stærkt stigende priser på området er der usikkerhed om størrelsen på de samlede omkostninger.

Det skal ligeledes understreges, at der i vurderingen af de samlede omkostninger ikke er taget højde for typer af bæredygtighed, som medfører ekstraomkostninger.

Belysningen af omkostningerne skal ses i sammenhæng med sagen om den fremtidige pasningskapacitet, hvorfor Børnehaven Skovvang og Vores Hus også er medtaget. Disse to institutioner er medtaget i analysen i tilfælde af, at et fremtidigt behov for øget pasningskapacitet betyder, at de to institutioner skal tages i brug.

Indstilling

Velfærdssekretariatschefen indstiller, at børne- og ungdomsudvalget:

1. tager stilling til analysen af muligheder og omkostninger ved forskellige typer af frokostordninger i daginstitutioner i Norddjurs Kommune.
2. sender analysen til høring i bestyrelser i områder og børnebyer samt MED-udvalg samme steder.

Beslutning i Børne- og ungdomsudvalget den 28-04-2022

Ad. 1

Drøftet

Ad. 2

Godkendt.

Morten Friis Heidemann deltog ikke i behandlingen af punktet.

Fraværende:

Jens Kannegaard Lundager (D)

Bente Hedegaard (A)

Sagsfremstilling

Forvaltningen den 10. maj 2022

Analysen af muligheder og omkostninger ved at indføre madordninger har været sendt til høring i MED-udvalg og bestyrelser i Område Grenaa, Område Auning og børnebyerne. Høringssvarene er vedlagt som bilag.

Det skal bemærkes, at forvaltningen efter behandlingen af sagen i børne- og ungdomsudvalget den 28. april 2022 har opdateret de oplyst anlægsomkostninger, idet der er tillagt 15 pct. til rådgiverydelser. Som følge heraf er sagsfremstillingens økonomiafsnit samt den vedlagte analyse og oversigt over bygningsændringer og køb af inventar ligeledes opdateret med de nye tal.

Indstilling

Velfærdssekretariatschefen indstiller, at der tages politisk stilling til analysen af muligheder og omkostninger ved forskellige typer af frokostordninger i daginstitutioner i Norddjurs Kommune.

Beslutning i Børne- og ungdomsudvalget den 19-05-2022

Børne- og ungdomsudvalget indstiller, at der ikke arbejdes videre med at indføre madordninger i daginstitutioner.

Udvalget indstiller desuden, at der i forbindelse med nybyggeri af daginstitution eller ved en gennemgribende reovering af en daginstitution tages stilling til etablering af produktionskøkken.

Fraværende:

Martin Raghner (C)

Bente Hedegaard (A)

Beslutning i Økonomiudvalget den 14-06-2022

Tiltrådt.

Beslutning i Kommunalbestyrelsen den 21-06-2022

Godkendt.

Afbud:

Diana Therese Mikkelsen (O)

Bilag:

1 -	Åben	Analyse af muligheder for at indføre frokost- og madordning i daginstitutioner i Norddjurs Kommune	(72440/22)	(H)
3294268				
2 -	Åben	Oversigt over bygningsændringer og køb af inventar	(72859/22)	(H)
3294858				
3 -	Åben	Retningslinjer for frokost- og madordninger i Norddjurs Kommune 2022	(54579/22)	(H)
3274027				
4 -	Åben	Mad og måltidspolitik i Norddjurs Kommune	(59860/22)	(H)
3280016				
5 -	Åben	Høringssvar fra Børneby Nord - Analyse af mulighederne for at indføre madordning i daginstitutioner	(73741/22)	(H)
3295850				
6 -	Åben	Høringssvar fra Børneby Midt - Analyse af mulighederne for at indføre madordning i daginstitutioner	(74278/22)	(H)
3296497				
7 -	Åben	Høringssvar fra Område Auning - Analyse af mulighederne for at indføre madordning i daginstitutioner	(73960/22)	(H)
3296142				
8 -	Åben	Høringssvar fra Område Grenaa - Analyse af mulighederne for at indføre madordning i daginstitutioner	(74364/22)	(H)
3296595				